

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban évenként:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű óra
 éjszakai napok kivételével

Helytartóság és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők

Helyes cím: Nagypiac-tér 152.

NAGYVÁRAD, augusztus 28.

A nőkérdés.

(V. I.) Most, amikor pár nap múlva az új tanév küszöbéhez jutunk, a mikor a szülőknek sok gondot okoz gyermekeik pályaválasztása, fokozottabb mértékben nyomul előtérbe ezzel kapcsolatosan: a nőkérdés.

A nőkérdés tulajdonképpen gazdasági, megélhetési kérdés. Bármilyen oldalról világították is meg eddig a feminizmus hívei a kérdést, a valóság azt bizonyítja, hogy ez csupán gazdasági kérdés, és semmi más. Kultur kérdés már nem lehet, nem pedig azért, mert e tekintetben minden kíváncsi kielégítést nyert. A női oktatás nálunk ép úgy, mint a többi kultur államokban egyenlő színvonalon áll a férfioktatással. Képzők, postai tanfolyamok, kereskedelmi iskolák, középiskolák és az egyetemek különböző fakultásai nyitva állanak a nők számára is.

Nem a magasabb női oktatás és a magasabb művelődésről van tehát szó, de kizárólag arról, hogy lehet-e és szabad-e az asszonyt, — kire a természet reá mérte asszonyi kötelességeit — részesévé tenni azon kötelességeknek is, amelyek eddig csak a férfiak vállaira neheztek.

Ez a kérdés ma vagy holnap egészen eltörpül. Ma még hajlandók az emberek

e fölött vitatkozni, de holnap már a létért való küzdelem, a parancsoló szükség nem kérdezi, hogy a viták milyen eredménnyel záródtak le, hanem oda kiáltja: most már ha akarjátok, ha nem — kell!

A férfi a legalsóbb osztályokban eddig is kenyérkereső társul vette maga mellé az asszonyt, aki résztvevő építések-nél, gazdaságnál, teherhordásnál stb. Már most ebből az következik, hogy a férfiak maguk mellé vegyék a hasonló képzettségű nőket azokon a kenyérkereső pályákon is, amelyek középiskolai vagy egyetemi kiképzést igényelnek.

Amde ennek a következtetésnek a megvalósítása a szociális bajok növekedését eredményezné. Holott ma éppen az a cél, hogy a meglévő szociális bajokat kevesítsük, nem pedig emeljük.

Eltekintve ettől a kérdéstől, maga a kiképzés teszi lehetetlenné a nő versenyét a férfival. Nem célozunk az értelmi erőre, hiszen az asszony értelmi képessége azonos a férfiuval, de a mai tanrendszer mellett, a kiképzés hosszú ideje alatt nagyon is szembeötlő a női nem testi és szellemi fejlődésének különbözősége. E különbséget a nők rovására esik.

Ugyanis a fiú 18 éves korában tesz érettségét. Hamarabb nem is lehet, a törvény sem engedi, mert sem teste, sem szellemi képességei nem elég fejlettek ahhoz, hogy a további tanulmányokhoz vagy — az élethez érett legyen. Ebben

a korban a fiú több a gyereknél, de kevesebb az embernél, mert hiszen a legtöbbje még 4—5 évig tovább tanul csak azután lép ki az életbe.

A nő? Az érettségiző időben kifejlett koru nő. Abban az időben pedig, amelyben a férfi. — tehát 23—24 éves korban praxis után néz, — abban az időben a nő megállapodott asszony, vagy ha nem az, akkor kevesebb rugalmassággal az élet porondján küzdő elégtelen munkaerő.

E mellett a férfi általában 20-tól 50, sőt 60 éves koráig testi és lelki erejének nemcsak birtokában van, de szellemi képességei javulnak, fejlődnek, míg a nők tizenöt-husz évvel vannak hátrányban a férfival szemben.

Ezzel kapcsolatban mutassunk rá a fizikai erőre is. Az iskolai tanulmányokat a nők csak úgy elvégzik, mint a férfiak, sőt talán nagyobb szorgalommal is, — de a mi a testi erőt illeti, az más kérdés. Ebben a női nem nem fejlődik a tanulás-rendszer mellett, de mindinkább elsatnyul.

Tekintsünk be a leánygimnáziumok és egyetemek eredményeibe. Ott látjuk a rövid látó, beesett mellű, vérszegény leányokat.

A fentebb elmondottakból mindenki levonhatja a konzekvenciát.

Lehet-e tehát célja az emberiségnek az, hogy a szellemi képességek fejlesztésével, a művelődés színvonalának eme-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Párizsi anekdoták.

A szobor.

A St Germain negyed egyik előkelő palotájában, amely hajdanában az L . . . grófok ősi tulajdona volt, ma pedig egy német származású bankáré, van egy történelmi emlékü szobrocska. Művészi kéz metszette márványból. Ez a műkincs a tönkrement L . . . grófok egyéb kincseivel egyetemben került a bankár tulajdonába.

Erről a szobrocskáról a hagyomány finom élű anekdotát örökít meg.

Az első császárság korában, amikor a hódító Napoleon lángra gyújtotta egész Európát, az L . . . grófok kiváltságos helyet foglaltak el az udvari környezetben, különösen az öreg gr. Alphonse de L . . . aki diplomata s katona volt egy személyben. A csatatéren dicsőséget és az udvari parketteken uradalmakat szerzett a lángeszével. Amely kiváló volt az öreg, annyira kisebb méretű egyéniséggé nőtte ki magát a fia, az ifju Alphons gróf, a család

személye és a dominiumok leendő ura. A nagy császár bukását követő időkben azonban éppen az ő számára volt alkalmas a talaj: a léha rendtelenség megfelelt az ő ambícióinak.

Az öreg gróftot egy napon azzal a váratlan meglepetéssel tisztelte meg a fiú, hogy mésalliance kötésére készül. A szerelmese valami dalszöveg tündére. Hasztalan tenyegetőzött azonban az apa a kitagadással, a fiú a házasságot megkötötte, de az öreg gróf ettől fogva hallani sem akart a fiáról, sem a menyéről.

Egy napon Juvenal ezredes, a család intimusa, ajándékkal kedveskedett az öreg főurnak. Az ajándék ez a szobor volt. S felséges remeke volt a művészi kéznek. Az öreg gróf nagy műkedvelő volt a természetben és a művészetben egyaránt s így a szobrot nagy gyönyörrel fogadta el. Oda állította a szobrot a saját szobájába s olykor órák hosszat nézte, nézte a csodás szépségét.

— Tudja-e, ezredes — szólt egyszer a barátjához — hogy valósággal szerelmes vagyok már ebbe a szoborba?

— Bravó! Nos, ha érdekli, gróf, megismerheti a modelljét is.

A gróf csaknem felugrott a meglepetéstől.

— Lehetetlen! Tehát eleven eredetije Párizsban van? Akkor vigyen el hozzá, okvetlenül meg akarok ismerkedni vele.

— Helyes. Holnap odakísérem önt.

Másnap elmentek együtt a modellhez, aki bájos hízéggel fogadta a műbarátot s ott marasztalta déjeunerre is. Amikor azonban asztalhoz ültek, új vendég érkezett: a ház ura, a modell férje, az ifju gróf L . . .

A jelenet, a találkozás különös volta, természetesen érdekes volt. Az öreg gróf zavartan nézett a cselszövökre, mert immár megértette, hogy az egész szobor-história mire készült. Aztán udvariasan meghajolt a háziasszony előtt:

— Grófné, ha fiam előbb mutatta volna, be önt az apjának, már régebbi idő óta szegődtem volna az ön bálmulói sorába. Higyje el, magam sajnálom, hogy eddig elmulasztottam.

A nagy vagyomból három nemzedéken át nem maradt más, csak ez a szobor, melynek történetét dicsekedve mesélgeti a mai tulajdonosa.

Tankönyvek,

valamint mindennemű író-rajz és festőszerek a legnagyobb választékban kaphatók:

Sebő Imre,

könyv- és papír kereskedésében. Nagyváradon.

Fő-üzlet: Fő-utca. Telefonszám: 276.

1748.

Fiók-üzlet: Nagypiac-tér. Telefonszám: 152.

lésevel módot nyújtson az emberiség fizikai képességének gyöngítésére s ez által az emberiség életképességének rövidítésére? Mit fog érni a szellem az elkorcsosult, éleire nem képes testben?

Ezekre a kérdésekre adott feleletek bizonyítják, hogy a nőkérdés tehát nem kultur, hanem csupán gazdasági kérdés.

Mindenki belátja azt, hogy a kényszer vonja el a nőt igazi hivatásától. Ezzel a kényszerrel pedig számolni kell.

Számolni kell magának a társadalomnak, a társadalom minden egyes tagjának. Az egyedüli mód az erkölcsiek javítása, az igények csökkentésében áll. Igaza van egyik írónak, aki azt mondja, hogy: »Az emberek boldogsága nem az anyagiak növekedésében, de az igények csökkentésében áll.«

Ma a társadalomban, a társadalom tagjainak a mindennapi élet nagyluxusa regényei és könnyelműsége tesz nehézzé az életet. Ha e helyett a kötelességek teljesítésében több buzgalmat, magasabb szárnyalást, több ambíciót látnának, akkor nem állna elő a modern idők e keserves kérdése — a nőkérdés.

Magyar képviselő és a csehek. Fővárosi tudósítónk jelenti: Kovács Ernő dr függetlenségi képviselő Prágába utazott, ahol felkereste a cseh képviselőket és velük érintkezésbe lépett a magyar-cseh barátság érdekében. Prágából Kovács Reichenbergbe utazott, ahol részt vett a csehek rendezte pártgyűlésén, melyen lengyel nyelven maga is felszólt, és felhívta a szlávokat, hogy a magyarsággal karöltve küzdjenek a pángermánizmus mindent elfojtó hatalma ellen. Este Reichenbergben lakomát adtak a csehek a magyar képviselő tiszteletére. Érdekes, hogy Kovács Prágában tartózkodása alatt felvetette azt az eszmét, hogy a prágai egyetemen a magyar—cseh barátság megerősítésére külön tanszéket kell kirendelni.

Máramarosmegye új főispánja. Perényi Zsigmond báró, Máramarosmegye eddigi főispánja visszavonul a közélettől. Helyébe valószínűleg Nyáry Albertet neveztetik ki a kormány Máramarosmegye főispánjává.

A büntetés.

Ime, a boszunak legigazabb formája amelyet bizonyos Charles Ferrier nevű gazdag párizsi ur eszelt ki és foglalt a végrendeletébe. A minap a clubban avatott bennünket a végrendelet titkába C. közjegyző.

— Ez a szegény Ferrier igazán szellemes ember volt — mondta a közjegyző. — Egész életén át nevelés tárgya volt; talán egyetlen párizsi férjet sem tartottak papucs alatt annyira, mint őt. De a végrendeletében boszút állt.

— Kitagadta az özvegyét? — kérdeztük.

— Elleukezőleg. Minden vagyonát reá hagyta, közel három millió frankot.

— Hol itt a bosszu tehát?

— A föltételekben. Az özvegy tudniillik csak addig a napig élvezi a vagyonf, amíg hűséggel ápolja a férje emlékét.

— ?

Egy bizottság feladata ellenőrizni az asszonyt s minden léptéről tudomást szerezni. Annyi bizonyos, hogy ez kemény csapás olyan asszonyra, aki csak gyötörte a férjét. Keresne az most új férjet . . .

— Ejh, ezt a végrendeletet is ki lehet játszani.

— Azt csak egy másik asszony tudja ellenőrizni. Ezért gondoskodott a megboldogult arról, hogy ha özvegye csak más férfival szóba is áll, a vagyonf a legjobb barátja örökölje.

Aurélien Scholl.

Apponyi a Corda Fratreshez. Apponyi Albert gróf közoktatásügyi miniszter a »Corda Fratres« nemzetközi diákszövetség magyar osztályának elnökéhez, dr Zsembery Istvánhoz a következő levelet intézte:

»Tisztelt Elnök Ur! Midőn ifju barátaimat a marsellesi közgyűlésre való elutazásuk alkalmából melegen üdvözlöm, szívből kívánom, hogy működésük úgy mint eddig, most is az ifjuság ügyének előnyére és édes hazánk dicsőségére szolgáljon. Isten Önökkel. Igaz rokonszenvvel Apponyi Albert s. k.«

A magyar kath. tanítók nagygyűlése.

Nagyváradi tanfériak a nagygyűlésen.

Örömmel konstatáljuk, hogy a magyar katolikus tanítók III. országos nagygyűlésén, mely Zichy Gyula gróf pécsi püspök fővédnöksége alatt e hó 25-én kezdődött Budapesten, a katolikus tanügy szolgálatában állók Nagyváradról oly szép számmal képviselve vannak.

Az a nagyarányú küzdelem, mely mint két ellentétes világnézet harca jelentkezik a társadalmi élet minden vonalán, egymás ellen táborba sorakoztatta a közoktatás terén is a harcba bocsátkozott hiveket. A hitvallásos iskola bajnokai és az ugynevezett szultán iskola hivi között mindinkább kiélesedik az ellentét és hováhamar eljön a két ellentétes tábor harcának momentuma.

Mi, akik ismerjük a hitvallásos iskola áldásos eredményeit; és a szimultán iskola kártevéseit, fölöttébb óhajtuk, hogy ebbe a harcba, döntő ütközetbe a hitvallásos iskola teljes készséggel, erős fegyelmezettséggel, minden erejével, imponáló hatalommal léphessen, hogy a diadalt a hitvallásos iskola részére fényesen kivívja. A katolikus tanítók nagygyűlését olyan haditanácsnak tartjuk, amely az ütközetet rendesen megelőzi. A munka dandárja még csak ezután következik, melyet kinek-kinek akaraterővel önfeláldozással, szeretettel, szívóssággal és egész tehetséggel kell végeznie, ha diadalt akarunk aratni.

Ha a nagygyűlés szította lelkesedés nyomán ily eredmények nem fakadnak, akkor a nagygyűlés üres póz marad, kérdésként okosság nélkül, időtékozlás haszon nélkül. A hazai viszonyokat ismerve tulságosan bizakodó kedvünkben nem vagyunk, de azért kívánjuk, hogy a mi reményt táplálunk, abban ne csalódjunk.

A katolikus magyar tanítók III. országos nagygyűléséről kiküldött tudósítónk a következőket írja:

A magyar katolikus tanítók III. nagygyűlése aug. 25-én kezdődött a Segélyalap közgyűlésével. Délután a »Tankönyvbíráló bizottság« tartotta ülését. Másnap, 26-án a nem magyar ajkú iskolák tanterve tárgyában tartottak értekezletet.

Ez előértekezletek után 27-én nyitotta meg gr. Zichy Gyula, pécsi püspök a nagygyűlést Jézus Szent szive templomában tartott ünnepélyes szentmisével, mely után a Szent István Társulat dísztermébe vonultak a gyűlés tagjai.

A kongresszuson részt vett 59 tanítói egyesület, köztük a délbiharmegyei. A nagyváradi lat. szert. egyházmegye képviselőjében Palotay László, Heilinger József, Serly Viktor, Stark Gyula, Számorovszky Rezső és Székely Lajos vettek részt a nagygyűlésen.

Ember Károly lovagnak a Szent-István-Társulat dísztermében tett előterjesztésére a bizottság meghívja gr Zichy Gyulát a kon-

gresszus védnökét, aki megjelenvén körülbelül ezt mondá:

Midőn tömött soraikon végig tekintek, örvendek a hazánk összes részeiből ide sereglett táboron. Remény és bizalom ébred lelkemben, hogy siker koronázza a vallásos és hazafias munkát. Veszprém lánglelkű püspöke 10 évig állott a magyar kath. tanítóság élén, kinek felejthetetlen működését folytatni legnagyobb óhajtasom. Azért jöttünk össze, hogy közös akarattal működünk egyházunk és hazánk javára. Ezt a hitvallásos iskolák megvédelmezésében, fenntartásában és fejlesztésében látjuk. A hitközség már az iskolák falai közé is be akar vonulni. Minden katolikus tanító eszményképe Krisztus legyen, ki tanít és nevel s úgy vezet Istenhez s földi boldoguláshoz. Mi nemcsak egyházunkat, hanem hazánkat is szeretjük. Ebben nem tűrünk ellenmondást. Nem sovinizmus és jogtagadás vezet bennünket, hanem a hazaszeretet, melynek fájdalomtól könyezett a világ Megváltója.

Azt tudnia kell minden tanítónak, hogy becsületes és hazafias nemzedéket csak vallásosan nevelhet. Különösen törekednie kell, hogy az eszméket magával vigye a szociális életbe. Egyesületek és könyvtárak azon eszközök, melyek a terjedő szociális vést megakadályozzák. Nagyfotosságu különben a tanító anyagi existenciájának biztosítása, ugy munkabírása idején, mint nyugalomba vonulásakor. Csak úgy lehet egyházunknak, hazánknak és királyunknak hűséges és erős támaszt teremteni.

Ehez kérjük Isten áldását. Végül megemlékezünk imádságos fohásunkban Főlséges királyunkról, X. Pius pápa Osztentségéről s bíboros hercegprímásunkról, a székesfejérvári püspökről s a vall. és közokt. miniszterrel, kinek üdvözlését indítványozza.

Dr Jordán Károly emelt ezután szót:

Ünnepünk van ma, midőn a III. országos nagygyűlésünkre össze jöttünk. Köszönet és hála első sorban a gyűlés védnökének, hogy a kath. tanítók táborának élére állt. Az a zászló, mely fölötté leng, mutatja a célt, melyért küzdünk kell.

Aki ezért a célt küzd, az nem magáért, hanem Istenért és a hazáért küzd. Ha ez a zászló elveszne, kimondhatatlan csapás érné egyházunkat, de még inkább hazánkat. Magasan fogjuk hordani azt a keresztet, mely valást és hazafiságot visz a mi hitvallásos iskoláinkba.

Azt a tanítóságot pedig, melynek eszére, szívére, hazafiságára, vallásosságára hazánknak és egyházunknak elkerülhetetlen szüksége van, le ne kicsinyelje senki sem.

Jordán dr lelkes beszéde után a kongresszus mint egy ember állt talpra s lelkesen elénekelte a Hymnuszt.

A kongresszus hermadik tárgya a gyűlés megalakulása. Védnök ajánlatára a gyűlés megválasztja egyházi elnöknek dr Jordán Károlyt, világi elnöknek Ember Károly lovagot. Megalakult továbbá a kongresszus két szakosztálya.

Ezután Ember Károly lovag tartotta meg korszerű szabadelőadását »A nemzeti öntudat és fajszeretet ápolásáról a kath. iskolákban.« Határozati javaslatában kimondja:

1. a nemzeti öntudat és fajszeretet nevelése mint vezérlő eszme vonuljon végig köznevelésünk minden rendű és jellegű iskoláiban, mert csak így nevelhetünk olyan nemzedéket, mely a szabad és független magyar hazát képes szolgálni értelmével és akaratával;

2. középiskoláinkat a közép- és felsőiskoláinkkal egységes szervnek tekintjük a nemzeti nevelés terén, melyek bár külön szervezetükkel és módszerekkel, de egyesült hazafias céllal tanítsák intelligenciánkat hazafiasan gondolkodni, érezni és tenni;

3. Ezen célból hassa át minden nevelőoktató intézetünket a kereszténység szelleme, mert csak Krisztus erkölcsi törvényei képezik igazi hazafias jellemeket nevelni;

4. köznevelésünk iskolái a nemzet faji természetének megfelelően szerveztessenek,

mert csak az az iskola a nemzeté, melynek szervezetében a nemzeti lélek a vezérlő eszme.

5. ezért a nemzeti oktatás reformáltassék;

6. és a nemzeti irodalom nemzet nevelő hatása jobban méltányoltassék.

Második előadó *Miklóssy* igazgató-tanító, ki a nemzeti nevelés módszeréről tartott tetszéssel fogadott előadást.

Bilinszky Lajos dr a nemzeti irányról az egyes tárgyak tanításánál a középiskolákban olvasott föl.

Bertalan Vince javasolja, mondja ki a nagygyűlés, hogy a közoktatásügyi kormányánál a 68-ik közoktatási törvény revíziójához a kath. tanterviak meghívását kéri a püspöki kar utján.

Acsay Antal egyetemi tanár követeli, hogy főiskoláinknak nevelő iránya kidomborítottassék. Ezért szükségesnek tartja, hogy középiskolai tanáraink hazafias és vallásos irányban vezessék ifjainkat, tudományosságuk pedig ne csak átvételből, fordításból és kompilációból álljon, hanem teremtsenek is nemzeti génuuszunk szellemében.

Dr *Walter* Gyula felhívja a kongresszust, kérje a közöki kormány jelenlevő képviselőjétől, *Kacsóvics* osztálytanácsostól, támogassa a kath. tanítóság azon régi óhaját, hogy ugyanazon utazási kedvezményekben, mint az állami tanítókat részesítsék.

Végül kiküld a kongresszus előkészítő bizottságot a kath. tanítóságot képviselő százszáz bizottság megválasztása tárgyában, mi tegnap történt meg.

Második nap.

Tegnap bevégezte a katolikus tanítók kongresszusa tanácskozását. A tárgyalást ma is *Zichy* Gyula gróf védnök vezette. Délben a gyűlés végeztével *Zichy* Gyula gróf pécsi püspök megvendégelte az egész kongresszust.

A gyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő:

Zichy Gyula gróf védnök kijelentette, hogy *Vaszary* Kolos hercegprímás táviratban köszönte meg a kongresszus üdvözlését.

Aztán több apróbb kijelentés után *Földes* Géza állott fel szólásra.

Földes Géza határozati javaslatot nyújt be a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, melyben államsegély iránti kérésüket is tolmácsolják.

Korodi Miklós: Indítványt nyújt be, hogy a magyar katolikus tanítóság óhajának tartja az iskolatanács szervezését. Kéri a nagyméltóságú püspököt, hogy az indítványt fogadja pártfogásába.

Barabás György: Hangoztatja, hogy a népoktatási törvénytervezet súlyos terheket ró a róm. kath. tanítóságra. A tanítók képviselőit kívánja az egyházban.

Azután rövid vita indul meg *Korodi* és *Barabás* indítványai felett. Majd egyhangulag elhatározták, hogy *Korodi* és *Barabás* indítványait egybevonják és úgy terjesztik a püspöki kar elé.

Azután megalakították a százszáz bizottságot.

Gróf *Zichy* Gyula: A kongresszust bezárva magas szárnyalású beszédet mondott az egybegyűlt tagok lelkes éljenzései mellett. Megígéri, hogy a tanítók helyzetén tőle telhetőleg segíteni fog. Majd meleg szavakban mond köszönetet a vezetőségnek, amely a kongresszust lehetővé tette nagy áldozatok árán. Kifejti, hogy a tanítók iránt mindig a legnagyobb szeretettel viseltették s őket a szó teljes értelmében testvéreinek tartja.

Azután felolvasták *Apponyi* gróf kultuszminiszter táviratát, melyben üdvözlését küldi a kongresszusnak.

Gróf *Zichy* Gyula: Sajnálattal konstatálja, hogy a pápa ő Szentsége távirata technikai akadályok folytán nem érkezett meg. Helyette azonban ő Szentsége és a maga nevében adja

áldását a jelenvoltakra, aki 2 éven át abban a szerencsében részesült, hogy ő Szentsége mellett lehetett.

Végül a jelen voltak a pápai himnusz elénekélése után még énekelték a Szózatot, mire a kongresszus gróf *Zichy* Gyula üdvözlése és lelkes éljenzése közben d. u. 1 órakor véget ért.

A politikai szezon kezdete.

A politikai szezon megkezdődött. A miniszterek egyenként térnek vissza a fővárosba nyári üdülésükből, s átveszik hivatalukat. Az egyes miniszteriumokban serényen dolgoznak azokon a javaslatokon, amelyek majd annak idején a Ház elé kerülnek. A miniszterek tudatában vannak annak, hogy Magyarország népe mit vár a működésüktől és e várakozásnak tőlük telhetőleg megfelelni kívánnak.

Polónyi Géza igazságügyminiszter visszaérkezett a fővárosba és átvette hivatalát *Imling* Konrád államtitkártól, aki távolléte alatt helyettesítette. Az igazságügyminiszterium egyes szakosztályaiban különben serényen folyik a munka.

A kuriai bíraskodás novelláris törvényjavaslatán erősen dolgoznak, sőt mint tudósítónk jelenti, annak első része már teljesen elkészült.

Polónyi Géza igazságügyminiszter ezután tartósan a fővárosban marad és első általános kihallgatását szeptember hó 6-ikán tartja meg.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter szombaton érkezik a fővárosba üdüléséből.

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter a következő hó 16-án megjelenik Jászberényben és választói előtt nyilatkozni fog a kormány terveiről és a politikai helyzetről.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter most a belügyminiszteriumban egy új ügyosztályt kíván szervezni, amelynek hatáskörébe utalná a kivándorlásra vonatkozó összes ügyeket.

Azon nagyfontosságú intézkedések mellett, melyeket *Andrássy* már eddig életbe léptetett a kivándorlás tárgyában, méltó figyelmet érdemel és nagyon célszerű *Andrássy*ék újabb intézkedése. A kivándorlási ügyosztályt úgy szerveznék, hogy működését 1907. január elsején megkezdhesse. Az amerikai kivándorlás kérdésében különben, mint hírlik, a belügyminiszter már a jövő hónapban ankétet hív össze a belügyminiszteriumba, melyre a belügyminiszter meg fogja hívni az összes érdekelt törvényhatóságokat, a kereskedelmi és iparkamarák kiküldötteit és az érdekelt hatóságokat, hogy véleményüket e tárgyban meghallgassa.

A miniszterek kezdő tevékenysége biztató zálog a jövő munkálkodása felől.

Harc az alapítványi helyek betöltése körül.

— Rendkívüli városi közgyűlés. —

A júliusi városi közgyűlésen zajos vitát keltett a honvéd hadapródiskoláknál megüresedett négy városi alapítványi helyre beérkezett pályázatok ügye. A négy üres helyre Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a hét pályázó közül csak hármat jelölt, mert akit a negyedik helyre óhajtott jelölni, *Becsei* Ignác rendőrőrmester fiát nem jelölhette, mivel a pályázati kérvényét 24 órával elkésve adta be s ezért a főispán a kérvényét nem bocsátotta tárgyalásra.

A honvédkormány azonban úgy a *Becsei* mint a többi három pályázó kérvényét, minden megiggyzés nélkül azzal küldte le, hogy úgy a negyedik helyre első sorban, mint az összes négy helyre másodsorban jelöljön a város a pályázók közül néhányat, még pedig szeptember 10 előtt.

A miniszter leirata folytán a főispán aug. 30-án délelőtt 11 órára rendkívüli közgyűlést tűzött ki, amelyen a megüresedett negyedik helyre első sorban s az összes helyekre másod sorban jelölnek.

A tanács mint állandó választmány tegnap délelőtt tanácskozott a kérdésben, amelynek nagyon különös lefolyása volt s ugyanaz a fel-fogás domborodott ki belőle, mint a júliusi közgyűlésen.

Darvassy Lajos tanácsnok, mint előadó javasolta, hogy a tanács a multkori javaslatához képest, a negyedik helyre ezuttal is *Pénzes* Mihály postaszolga fiát ajánlja első helyre, a többi, rendes időben beérkezett pályázatokat pedig másodsorban a négy helyre. Így lesz következetes a tanács a multkori javaslatához.

Bordé Ferenc határozottan állást foglalt *Pénzes* jelölése ellen, éppen mint a mult alkalommal. *Pénzes* már mint első éves növendék bennt volt az intézetben, tehát nincs indokolta, hogy most ingyenes helyre juttassák, hanem új növendékekkel kell betölteni a helyet; az alapító oklevél is világosan kimondja, hogy az alapítványi helyekre első sorban városi tisztviselő és alkalmazott fia jelölendő. *Becsei* kérvényét pártolja a negyedik helyre első sorban; *Becsei* Ignác nagy családdal bir, szegény ember.

Glatz Antal főispán kijelentette, hogy a multkori álláspontján nem változtat. *Becsei* pályázata elkésve érkezett be s így az most sem tárgyalható. A tanács nem teheti, hogy a saját javaslatát megváltoztassa. Kéri a tanácsot, hogy a *Becsei* kérvényét ne is tárgyalja.

Gerő Armin főkapitány a *Becsei* kérvényéhez akart szólni, mert meggyőződése, hogy ez a pályázat is most a többiekkel egyforma eljárásban részesítendő és tárgyalható; ezt bizonyítja a többi között az is, hogy a miniszter nem tesz észrevételt a pályázatok között, hanem mindet leküldte tárgyalás végett.

A főispán azonban nem engedte meg *Gerő* főkapitánynak, hogy belemenjen a *Becsei* pályázatának tárgyalásába.

Dus László csatlakozott a főispán álláspontjához. Sem most, sem a közgyűlésen nem bocsátja tárgyalás alá a *Becsei* kérvényét.

Komlóssy József azon közvetítő indítványt tette, hogy *Becsei* pályázatát is terjeszse fel a törvényhatóság a miniszterhez, azon megjegyzéssel, hogy elkésve érkezett.

Az állandó választmány többsége a főispán mellett foglalt állást s oly irányu javaslatot terjeszt a holnapi közgyűlés elé, hogy a 4-ik alapítványi helyre első sorban *Pénzes* Györgyöt, másodsorban pedig a négy helyre *Szuchentruk* Bélát, *Kriszta* Sándor nevelt fiát és *Hegedüs* János fiát jelöljék, azonkívül terjeszsek fel *Becsei* Ignác pályázatát is, azzal, hogy kérvényét elkésve adta be.

Az állandó választmány ülésén az elnöklő főispánon kívül jelen voltak: *Rimler* Károly polgármester, *Bordé* Ferenc főjegyző, *Dus* László főügyész, *Gerő* Armin főkapitány, *Komlóssy* József és *Darvassy* Lajos tanácsnokok és dr *Cseresnyés* Béla aljegyző.

A rendkívüli közgyűlés ideje, mint már írunk, igen helytelenül van megválasztva, mert a törvényhatóság tagjai délelőtt el vannak foglalva magán dolgaikkal s nem vehetnek részt a közgyűlésen. Ennél a kérdésnél pedig nagyon is szükséges volna, hogy minél többen vegyenek részt, s ne csak néhány bizottsági tag akarata döntse el a kérdést.

A tanács és a főispán merev álláspontja nemcsak ellenkezik, mint a multkor láttuk, a

törvényhatóság többségének akaratával, hanem most már igazságtalan is, mert a miniszter nem tett különbséget a leküldött kérvények között s nem kifogásolta Becsey pályázatát sem, amit pedig bizonyára megtett volna, ha szabálytalanul tartaná a Becsey esetleges jelölését. Végre mégis csak talán azért van meg a kijelölési joga a törvényhatóságnak, hogy nem a főispán akaratára, hanem a saját belátása szerint éljen a jogával. Vagy ruházzák át a jogot a főispánra és a tanácsra.

A rendkívüli közgyűlésre a polgármester a következő meghívót küldte szét a törvényhatóság tagjainak:

Valamennyi Bizottsági Tag Urnak!

Főispán ur öméltósága 814.906. sz. intézményével a f. évi augusztus 30-ik (csütörtök) napjának délelőtti 11 órájára rendkívüli közgyűlés egybehívását rendelte el.

E közgyűlésre t. bizottsági tag urat azzal hívom meg hogy annak egyedüli tárgya lesz a m. kir. honvédelminiszter urnak f. évi augusztus hó 21-én kelt 53277. sz. rendelete alapján, a Nagyvárad város közönsége által létesített négy honvéd hadapródiskolai alapítványi helyre pályázott, de a f. évi július hó 13-án tartott közgyűlésből sem első sem második sorban be nem mutatott többi pályázó közül egynek első sorban a megüresedett negyedik, továbbá néhánynak második sorban mind a négy helyre választás utján pótiólag leendő bemutatása.

Nagyvárad, 1906. augusztus hó 27-én.

Rimler Károly,
polgármester.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Uj c. prépostok.** A király ő Felsege Vágás András temesvári tábortól lelkésznek a Szent Antalról nevezett lechnici címzetes prépostságot, Wjecha Péter alsókubini esperesplébánosnak pedig a keresztelő Szent Jánosról nevezett stóli címzetes prépostságot adományozta.

* **A Fő-utca aszfaltozása.** Amint már irtuk, a Fő-utca aszfaltozásának felülvizsgálására kiküldött bizottság egy albizottságot küldött ki Bozóky Béla elnöklete alatt Kőszeghy József, Schwarcz Izidor, Rendes Vilmos, Incze Lipót tagokból. Az albizottság már tegnap megkezdte az aszfalt burkolat felmérését s a teljesített munka mennyiségének utánszámítását. A bizottság csütörtökön délután tartja ülését, amelyen az albizottság jelentést tesz eljárása eredményéről.

* **Gyászmise Rulikovszkyért.** Tegnap délelőtt tartották meg a gyászisteni tiszteletet a Szent László templomban a magyar szabadságharc pártolásáért vértanui halált szenvedett Rulikovszky Kázmér volt lengyel dzsidás százados lelkiüdvéért. A gyászmisét dr. Karsch Lollion kanonok tartotta segédlettel. A gyász-ravatal igen szépen volt díszítve nemzeti lobogókkal, virágokkal, koszorúkkal. A szent mise végén a magyar Hymnust énekelték. A gyász-misén azonban igen kevesen voltak jelen. Néhány 48-as honvéden és a hölgyeken kívül Rimler Károly polgármestert láttuk ez alkalommal a templomban. Évrol-évre kevesebb kegyelettel adózik a város polgársága a vértanú emléké-

nek. Annál nagyobb elismerés illeti Mokry János iparos polgártársunkat és nejét, akik hazafias szívük sugallatát követve, igen szépen feldiszipították a ravatalt és megkoszorúzták a vértanú sírját.

* **Két új hid a megyében.** Az idén és a jövő év elején a megyei műtárgyak, csatornák általános javítás illetve újjáépítés alá fognak kerülni. Erre az utóbb lefolyt utvizsgálat adott okot. Akkor ugyanis igen sok megyei műtárgyat nagyon is rozoga, sőt használhatatlan állapotban találtak. Most az államépítészeti főmérnök Varró Domokos jelentést és ezzel kapcsolatosan költségvetést terjeszt be két hid újjáépítése tárgyában. A két hid tenke és beélti utvonalon épülne. Az építés költsége egyenként 7500, összesen 15.000 koronába fog kerülni.

* **Családi boldogság.** Erdős Márton, uramnak, aki melleleg mondva nazarénust nagyon kevés fogalma van a családi boldogság felől. Tegnap délután Várház-utca 9 szám alatt botütések tompa püfögése és éles jajkiáltások lármája zavarta a lakók csendes munkáját. A nagy sivitásra Pribék László rendőr is elősietett és teljes szakértelemmel konstatálta, hogy itt nem csókolóznak. Behatóbb vizsgálat után azt is megállapította a rendőr hogy Erdős Márton kemény mogoró fapálcával puhitgatja az ő szerelmes kis feleségét, aki éktelen hangon orditozik minden bot suhintás után. Az egy pár embert a rendőr a rendőrségre vitte, ahol az asszonyt szabadon akarták bocsájtani, aki azonban a férje nélkül sehogy sem akart elmenni. A rendőrségen Erdőst megmotozták és találtak nála egy imádságos könyvet és némi pénzt. A mézes heteket élvező párt külön választva egy-egy magánzárkába tették.

* **Névváltoztatások.** Haáz Jenő, Ferenc, Lajos, Béla és Sándor bihar-illyei lakosok vezetéknevüket a miniszter engedelmével Erdősre változtatták. — Kiskoru Buchbinder Dezső nagyváradi lakos vezetéknevét »Bihari«-ra; — Kiskoru Klein Armin és Dezső nagyváradi lakosok pedig »Hegyesi«-re változtatták.

* **Vakmerő támadás a Szent László-téren.** Tegnap délután gondtalanul ballagott a Szent László-téren Petrovics János palotai lakos Nyugodt pipálgatását egy kalandos arculütés szakította meg. A meglepett ember repülő pipájának feltalálása után arra a tapasztalatra jutott, hogy a zsebéből pénztárcája, melyben 10 korona volt, eltűnt. Azonnal a rendőrségre sietett és előadta panaszát. A leírás után a rendőrség a merész tolvajt Bencsik István rovvott multu csavarszó személyében letartóztatta és megindította ellene az eljárást.

* **Hiányzó hadkötelesek.** Rohamosan közelg az idő a sorozáshoz. Az előkészületi munkálatokat már ugy a katonai, mint a polgári hatóságok elkészítették, csupán az időt várják, mikor a sorozást megkezdhessek. Es most, mikor az 1906. évi hadkötelesek neveit összeirták, veszik észre, hogy igen sok hadköteles nem jelentkezett és ismeretlen helyen tartózkodik. Az ily távollevő ismeretlen tartózkodású hadköteleseket országszerte köröztetik a hatóságok. Legujabban Szatmárvármegye törvényhatóságától érkezett ilyen átirat a megyéhez, melyben a hadkötelesek köröztetését kéri az ottani alispán. Még Biharvármegyében nem irták össze a hiányzó hadköteleseket, azonban legközelebb már itt is meg fog történni és akkor Biharország is megindítja a hajszát a legények után.

* **A méregkeverő cseléd az ügyészségen.** Tegnap számunkban megemlékeztünk arról a méregkeveréséről, mely által Abrahám Mária Szűcs Istvánt megakartta fosztani életétől. Tegnap délelőtt a vállalkozó cselédet a csend-

őrség átkísérte az ügyészséghez. Abrahám ugy-látszik már nagyon is megbánta tettét, mert elfogatása óta nagyon busul és sokat sir.

* **Cirkusz Nagyváradon.** Alig távoztott el az egyik cirkusz, már is újabb jelentkezett és kapott engedélyt. Könyött Vilmos társulata fog a jövő hó 4-én városunkba jönni. Most Aradon játszik és a legnagyobb megelégedés hire előzi meg. A társulat nem vadállatokkal fogja produkcióit előadni, hanem 26 kitünően idomított lovaival és jelenleg nagy feltűnést keltő légtornászaival. A megérkező cirkuszt bizonyára nem fogja a közönség oly hidegen fogadni, mint a most eltávozottat, akit gorombaságai miatt még a katonák sem állhattak ki.

* **Száz liba egy sorban.** Lőcséről jelentik: Fedák (Zsazsa) Sári automobilján kirándulásokat tett a Tátrában. Szepesvéghelyen is áthajtatott és rohanó automobiljával a falu előtt 140 libát elgázolt. Midőn ugyanazon uton vissza akart térni, torlaszokat talált, melynél a parasztok kész számlával várták. Minden libát 4 koronába számítván Fedák Sári minden alkudozás nélkül kifizette az 560 koronát. Erre a parasztok a torlaszokat eltávolították és a tovább száguldó művésznőt még meg is éljeneztek.

* **Adakozás az Erzsébet árvaház részére.** A biharmegyei és nagyváradi nőegylet »Erzsébet« leányárvaháza számára a következő adományok érkeztek: Pekanovits Imréné 2 kosár cseresznye, egy kosár vegyes gyümölcs, özv. Kornstein Lajosné 1 putton barack, N. N. több izben bor és 2 putton paradicsom, Szecső Mária 1 kosár szilva, Sal Ferencné 1 putton körte és 1 putton alma. A Lujza menház céljaira pedig Német Sándorné 1 kosár cseresznyét, 1 kosár ribizlit, 1 kosár barackot, N. N. több izben bort, 2 putton paradicsomot és begyurt turót, özv. Persz Adolfné 3 drb. sárga dinnyét és 1 kosár almát. Kiss Károly kereskedő 60 drb. paradicsomos üveget. Mindezen adományokért az elnökség ez uton nyilvánítja hálás köszönetét. S kéri a nemeslelkű adakozók további támogatását.

* **Öngyilkosság.** Okányból jelenti tudósítónk, hogy ott egy ember eddig ismeretlen okok miatt öngyilkosságot követett el. Cs Szabó Mihály okányi gazdálkodó tegnap reggel nem kelt fel a rendes időben. A hosszas alvás feltűnt a házbelieknek és az alvó szobájának ajtaját feltörték. A szobában a mestergerendára felakasztva találták Cs Szabó Mihályt meghalva. A megejtett vizsgálat megállapította, hogy a gyilkosság nem forog fenn és így a temetési engedélyt kiadták.

* **Felülfizetések a jogász juniálison.** A nagyváradi jogakadémia ifjusága által f. évben rendezett juniálison felülfizettek a következők: dr. Szmrecsányi Pál püspök 40 kor., dr. Radu Demeter püspök, Nadányi Miklós 20—20 kor., Fetser Antal püspök, Karácsonyi János, Bunyitai Vince 10—10 kor., Karsch Lollion, Erőss János dr, Sebő Mihály és neje 5—5 kor., Winkler József, Némethy Gyula 4—4 kor., Grócz Béla 10 kor. Mindezen felülfizetésekért a jogakadémia segélyegylete hálás köszönetét nyilvánítja.

* **Eltűnt óra és lánc.** Tem Péter helybeli lakos panasolja, hogy a tegnapi nap folyamán a Nagypiac-téren ezüst óráját és láncát ellopták. A tettes után a nyomozást folyamatba tette a rendőrség.

* **Találtatott** bitangóságban két liba, jogos tulajdonosa 8 nap alatt a rendőrkapitányi hivatal kihágási ügyosztályánál átveheti, ellenesetben elárvereztetik.

x **Olvasóink** figyeimébe ajánljuk *Wallerstein Fülöp Fiai* nagyáruházának lapunk mai számában közölt hirdetését.

x **Az Amerikai Áruház** Nagyvárad és vidéke előkelő közönségének találkozási helye, hol kellemes szolid kiszolgálás van, óriási nagy a raktár minden cikkben. Az árak pedig igazán meglepő olcsók.

TANÜGY.

Beiratások a nagyvárad-ujvárosi róm. kath. elemi fiúiskolában.

A nagyvárad-ujvárosi róm. kath. elemi fiúiskolában az 1906—7 tanévre a beiratások szeptember 1-én kezdődnek és szeptember 7-én záródnak be. Megjegyzvén, hogy szeptember 2-án, ünnep lévén, a beiratás szünetel.

Felhívtnak tehát azon tisztelt szülők, kik gyermekeiket ezen kath. intézetben akarják taníttatni, hogy azok beiratása végett himlőoltási bizonyítvánnyal ellátva, az iskolaépületben (Körözs-utca 6. sz.) megjelenni sziveskedjenek.

A beiratásokat naponként délelőtt 8—11-ig, délután 3—5 óráig az osztálytanítók fogják teljesíteni.

Beiratási díj egy tanévre a róm. kath. tanulóktól 4 korona, más felekezeti tanulóktól 10 korona. Szegény róm. kath. tanulók a beiratási díj fizetése alól felmentetnek ugyan, de 30 fillér tanítói nyigidijüket és 30 fillér értesítési díjat, tehát összesen 60 fillért minden egyes tanuló köteles fizetni.

Tudomására hozzuk egyúttal a t. szülőknek, hogy a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter rendelete értelmében az első osztályba csak azon gyermekek vehetők fel, akik 6-ik életévüket szept. 1-én betöltötték.

Ugyanazért az első osztályba beírandó minden tanulótló megkívántatik, hogy erre vonatkozó keresztelési bizonyítványt magával hozza. Ezen igazolványt a plebániai-nivatal díjmentesen állítja ki.

Magánvizsgálatok, ugyancsak javítóvizsgálatok a beiratási napok bármelyikén tehetőek.

A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 8-án — Kisasszony napján — lesz. 10 óra pedig kezdetét veszi a rendes tanítás.

A nagyvárad-ujvárosi r. kath. népiskola igazgatósága.

Beiratások a Szent Vince-intézetbe.

A Szent Vince-intézetben az 1906—1907. tanévre a rendes beiratkozások szeptember 1—8 ig tartanak. A szokásos »Veni Sancte« szeptember 12-én lesz megtartva. A rendes tanítások pedig 13-án veszik kezdetüket. Tandíj az elemiiskolában 5 korona. A polgári iskolában I. és II. osztályokra 12 korona, a III. és IV. osztályokra pedig 16 korona. A beiratásoknál felmutatandó: az iskolai bizonyítvány, továbbá keresztlevél és a himlő, illetve újraoltási bizonyítvány.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet választmányi ülése. A

következő sorok közlésére kérttünk fel:

Meghívó. A biharmegyei és nagyvárad-i nőegylet választmányi tagjait és védőhölgyeit van szerencsém a fölyő évi augusztus hó 31-én délután 5 órakor az árvaházban tartandó választmányi ülésre meghívni.

Nagyvárad, 1906. évi augusztus 28.

özv. br. Gerliczy Félixné,
elnök.

Értesítés. A »Barabás« asztaltársaság tisztelt tagjait ezúton is értesitem, hogy a társaság a révi csepőkőbarlanghoz kirándulást rendez. Indulás vasárnap a déli vonattal s visszajövetel az esteli vonattal. Felkérem úgy az asztaltársaság tagjait, valamint a hozzánk csatlakozni óhajtokat, hogy ebbeli szándékukat Schüch József urnál Széchenyi-szállodában bejelenteni sziveskedjenek, hol mindennemű felvilágosítást is meghaphatnak. Hazafui üdvözléssel: *Papp Imre,* elnök.

Jóváhagyott alapszabályok. Az érmi-hályfalvai szőlős gazdák egyesületének alap-

szabályait a földművelésügyi miniszter jóváhagyta azzal a megjegyzéssel, hogy az összehívandó közgyűlés határidejéről mindég 10 nappal hamarabb nyervek értesülést a tagok.

MULATSÁG.

Hivatalnokok mulatsága. A következő sorok közlésére kérttünk fel:

A Hivatalnok Egylet miután meghívóit már kibocsájtotta, ezúton kéri mindazokat, a kik netalán tévedésből meghívót nem kaptak és ilyenre számot tartanak, hogy ebbeli kívánságukat sziveskedjenek a rendezőség bármelyik tagjával közölni, vagy egy levelezőlapon a rendező bizottság elnökéhez (kir. tszéki palota 26. sz.) fordulni. Jegyek a meghívó előmutatása mellett kaphatók: Berger Sándor Savoly illatszertárában Bémer-téren, Kiss D. dohány tőzsdéjében, Elek József divatáru üzletében, kishid-főnél és Friedl és Jörös lüszkerkereskedő cégnél Kert utca sarkán.

A hangverseny iránt az érdeklődés oly nagy, hogy már kérésre 500 drb. meghívónál többet küldtek szét a rendezők. A jegyek eladásából ítélve e mulatság egyike lesz az ősz fényes mulatságainak.

TÁVIRATOK.

Az orosz forogás.

Moszkva, aug. 28. A pétervári titkos rendőrökkel erősített itteni rendőrség az egész városban mindentelé házkutatásokat tart és fegyverraktárak, valamint bombagyárak után kutat Szakadatlanul történnek a letartóztatások.

London, aug. 28. Pétervárról jelentik: Jellemző, hogy Minn tábornok meggyilkolásánál a péterhofti pályaudvaron összesereglett nagyszámú közönség a merénylőnő letartóztatásánál nem nyújtott segédkezet, hanem a gyilkosságot közönyösen, sőt észrevétel nélkül nézte.

London, aug. 28. Pétervárról jelentik: A forradalmi bizottságok azzal dicsekednek, hogy oly óriási szervezet felett rendelkeznek, hogy a halálraítelt emberek lisztáján szereplő emberek meggyilkolását többé megakadályozni nem lehet. Különösen a mezőgazdasági osztályokban találja meg a forradalom legáldozatkészebb híveit. A forradalmi bizottságok most általános felkelést terveznek.

Pétervár, augusztus 28. A péterhofti cári kertben Trepov ellen merényletet akartak elkövetni a forradalmárok, a merényletnek azonban Stoa tábornok esett áldozatul, aki rendkívül hasonlít Trepovra és akit a merénylők Trepovval tévesztettek össze. Varsóban a fő-kormányzó szintén merénylet áldozata lett. Odesszában a kormányzó helyettes volt kiszemelve a halálra, azonban a merénylő — egy fiatal leány — korán vetette el a bombát s a kormányzó helyettes sértetlen maradt. A merénylő leány megsérült. Letartóztatták.

London, aug. 28. Pétervárról jelentik: A Stolipin elleni merényletnek semmi visszahatása nem lesz a kormány politikájára és az udvari párt magatartására. Stolipin a merénylet után rendkívül nagy lelkiertőt tanusít. Most politikai végrendeletén dolgozik, hogy ha esetleg egy újabb merényletnek áldozatul esnék, a kormány zavarba ne jöjjön, hanem a megkezdett uton tovább haladhasson.

A merénylet egyik hatása a kronstadti tengerészek újabb lázadása. 200 matróz három tisztet megölt. A lázadók az admirális pézstárát is kirabolták. A lázadás miatt a kronstadti kikötőben tartózkodó összes hadihajókat leszerelték.

A perzsa sah országában.

Teherán, aug. 28. A perzsa sah tartományokban nagy a felfordulás. A tartományok pénzügyi helyzete rendkívül rossz. Az ingatlanok jelzálogkölcsonnel terhelve. Az állampénztár üres, úgy, hogy a katonák zsoldját sem fizetik napok óta. A katonák közt e miatt nagy az elégedetlenség és lázadástól félnek. A sahnak egyetlen megbízható katonasága a Teheránban levő 500 orosz kozák. Vallásos mozgalom indult meg a tartományokban az idegenek ellen, úgy hogy az angol követ személye sincs már biztonságban.

NYILTTÉR.

Helyi és vidéki telefon 217.

Iskolás gyermekeknek

Cipő, kalap, fehérnemű

s egyéb alsó ruházati

cikkek a legolcsóbban sze-

rezhetők be.

Leitner Lázár

üzletében.

NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

Alapított 1878.

Berzencei szilvát

pálinkafőzésre, hektolite-
renként *hat koronáért*
vásárol az Érmelléki részv.
társaság, Nagypiac-ter 10. sz.

1739.

Igazságszolgáltatás.

Csaplár Benedek halála.

Körülbelül két hete, hogy Csaplár Benedek, az agg piarista pap és kiváló tudós egy ittas ember orvttámadásainak áldozatul esett. Csaplár az esti órákban sétálni ment s amint az Erzsébet-híd tájára ért, egyszerre eléje állt Jung József gázgyári munkás és szó nélkül leütötte. A merénylőt letartóztatták és rá néhány nap múlva a megtámadott aggastyán belehalt a sérüléseibe. Erre a királyi ügyészség halált okozott súlyos testi sértés címén indított eljárást a részeg munkás ellen, aki maig sem tudja gyalázatos tettének okát adni, bárha dr Piacsek már többször kihallgatta. Jung József a védőjéül dr Bonta Károly ügyvédet nevezte meg, kérdezte védencét tettének indoka felül.

— Reggeltől estig ittam aznap — felelte Jung — és bizony visszaemlékezni se tudok a dologra.

Egyes lapok azt irták, hogy Jung erősen szociálista érzelmű munkás s mert mint ilyen féktelen, gyűlöli a papokat, követte el a

reverendát viselő tudós ellen a merényletet. Ezt tartva szem előtt, megkérdezte a védő:

— Szociálista ön?
— Az vagyok, felelte Jung.
— Részt szokott venni a pártgyűléseken?
— Havonta megjelentem a szakszervezetek előadásain, de mert csak kevéssé tudok magyarul, azokat alig értettem meg.
— Hallott ott holmi izgatást a »csuhások« ellen?
— Soha, egy szót se. Az én jelenlétemben legalább soha erről a témáról szó nem esett.

Elmondta ezután Jung, hogy a kérdéses alkalommal teljesen részeg volt. Egész nap ivott akkor két munkatársával, akik este elutaztak és akiket kikísért a volt mohácsi hajóhoz. Innen visszatérve történt a szomorú eset, amelyet sajnál.

A védő tüstént beadványt intézett a bírósághoz s abban kéri a most vidéken időző két munkásnak, valamint azoknak a kocsmárosoknak kihallgatását, akiknek üzletében Jung a merénylet napján megtordult.

Jung József egyelőre vizsgálati fogságban marad.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, augusztus 28.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678	—
Magyar hitelrészvény	— — —	796	—
Leszámitoló bank	— — —	506	—
Rimamurányi	— — —	525	—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670	—
Közuti vasut	— — —	594	—
Városi villamosvasut	— — —	327	50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, augusztus 28.

Buza okt.	— — —	14:24	—	14:26
Rozs okt.-re	— — —	12:12	—	12:14
Tengeri augus. 1906	— — —	10:80	—	10:82
Zab ápr.-ra	— — —	—	—	11:04
Repeze aug.-ra	— — —	32:50	—	32:70

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 aug. 28-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	112:50
Magyar koronajárdék 4%	— — —	94:80
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	847:5
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	94:75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	78
Magyar gyermekjegy-kölcsön	— — —	2:07
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	154
Osztrák járadék papirban	— — —	99:50
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100:25
Osztrák korona járadék	— — —	117:80
Osztrák járadék aranyban	— — —	99:45
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	1:59
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17:75
Magyar hitelbank részvény	— — —	809:50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	669:75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	670
Német birodalmi márka	— — —	19:07
London vista	— — —	117:30
Páris vista	— — —	240:15
20 márkás arany	— — —	95:31
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	23:46

Forgalmi kimutatás 1906 aug. 27—28.

hiszta buza körülbelül 240 htl — Kétszeres buza 110 hltr Rozs 130 hltr Árpa 100 hltr Zab 80 hltr Tengeri 30 hltr burgonya 160 hltr.

Lébasjószágok Hizott sertés mintegy 92. félhizott 98 drb 2 évestől feljebb 270 drb 1 éves től feljebb 150 Süldő 146 drb malacz 135 drb. Vagó marha 90 drb Jármos ökör 300 drb Fejős tehén 286 drb borju 330 drb bivaly 29 drb. juh és kecske 42 drb Ló 712 darab

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUOSKICS GYULA.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Házat keresek megvételre

fásított udvarral vagy kerttel. Ajánlatot kérek »Jó ház« jelige alatt a kiadóhivatalba.

Baross-utca 60—sz. házban egy modern uri lakás fürdőszobából s a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **1906 november 1-től**, valamint ugyanott egy udvari magtár és aszfaltozott pincehelyiség minden órán kiadó.

Értekezhetni a Polgári takarékpénztár részvénytársaságnál **Kossuth Lajos-u. 4 sz.**

Egy-két jó családból való, 2—3 középiskolát végzett fiú fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

NAGYVÁRADI

középiskolai internátus,

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban, (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én,

gimnáziumi, reáliskolai és felső kereskedelmi tanulók részére

internátus fog megnyilni.

Egyenkénti tanítás nevelő-tanárok vezetése és felügyelete alatt. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Francia társalgás az intézet francia születésű tanár-nevelőjével. Zeneoktatás megbeszélés szerint.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezni lehet naponként 9-től 12-ig. Nagyvárad, 1906. június 18.

DÉNES PÁL,

intézettulajdonos és igazgató.

1686. a.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe,

hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalata.

Kívánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

HÁASZ MANÓ kézmű-és divatáruháza NAGYVÁRAD Zöldfa-utca elején

Ha nagy választékot és bámulatos olcsó árukat, akar látni, forduljon rőfös és rövid áru cikkek beszerzése végett, **Háasz Manóhoz Zöldfa-utcára**, s meg lesz lepve. Ő is csak azért nyujthatja ezt az igazán meglepő engedményt, mivel nálla van a legnagyobb forgalom.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár“ Moskovits Farkas és Társa ajánlja

elsőrendű kézimunka

cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

HAAS FÜLÖP és FIAI szőnyeg és butorszövet gyárosok. Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönségének ajánlja szíves figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb árakon.

Továbbá minden egyébnemű szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörölők, kerevet átvétők, angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri-, ebédlő-, hálószobáknak legújabb styll szerint. Ágy-, asztal, flanel-, koci- és utazótakarók, függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a lelegegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben. **Jutányos árak mellett.**

Haas Fülöp és Fiai

gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca.
Rimanóczy-palota.

Fehérnemű tisztító intézet.

Atulirott tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy **Nagy Sándor-utcán, a Weiszlovits-féle házban.**

Fehérnemű tisztító intézetet

nyitottam, hol mindenféle fehérnemű mosást és vasalást feivállalok a legjutányosabb árban.

Tisztelettel

Szőke Jánosné.**Réti Takarékpénztár**

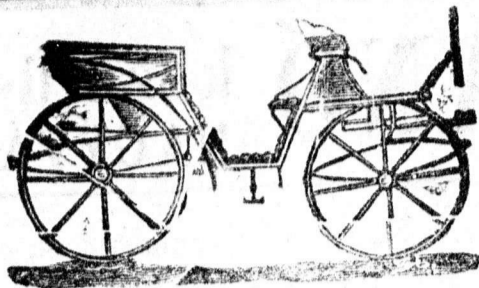
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet u. m. **váltókölcsönt nyújt**, jelzálog-kölcsönt ad ingatlanokra, betéteket elfogad: könyvre, 5. % kamat mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölcsönöket nyújt.

Konvertál kölcsönöket előnyös kamattal mellett, előleget nyújt értékpapírokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet helyisége **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Villanyerőre berendezett n.-várad KOC SIGYÁR !

Hogy Biharvármegye gazdaközönségének kocsis szükségletét kielégíthessük gyárunkat

villanyerőre

rendeztük be s így azon helyzetbe jutottunk, hogy képesek vagyunk a legnagyobb megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.

Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítás Szilágyi Dezső-utcán rendezzük.

Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedetlen, üveges landauer, landonet, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlauber kocsikból.

Bármilyen lék 12 óra alatt szereltetik.

Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk és a tőlünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.

Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szatler, fényező munkát a leggyorsabban elkészítve.

Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirózott rudvasalás gyári árban kaphatók.

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel

VADÁSZ TESTVÉREK,

kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. **Telefon sz. 445.**

Ugy vidéki, mint helybeli levélmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk. 1737

Vallerstein Fülöp Fiai Nagy-Várad Bémer-tér.

Két nagyobb áruraktár megvétele azon kellemes helyzetbe juttatott bennünket, hogy

intézetek és iskolákba jövő fiu és leánygyermeknek

szükséglendő mindennemű fehérneműket, harisnyákat, zsebkendőket, eddig még nem létezett **olcsó szabott árak** mellett szolgálhatunk. Ugyanezen alkalommal értesítjük n. b. vevőinket, hogy

visszamaradt nyári raktárunkat

saját bevásárlási árunkon alul, tehát gyári áron alul elárusítjuk.

Szőnyegek, függönyök, ágy és asztalterítőkből, felhalmozott izléses raktárunk mélyen leszállított árakon.

Asztalneműek és vásznakban a legjobb gyártmány.

Szövetek, diszek, csipkék minden elfogadható árban. — **Confectio** raktáram, különösen közhasználatra való darabok minden versenyt felülmulnak.

Olcsó, szabott árak minden darabon jelezve és **ezenkívül** még készpénzvásárlásnál

5 % árengedmény.

Postai rendeléseknél a megnevezett árúért a pénzt visszadjuk.

Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

Madracok és paplanok mérték szerint.

Nyomatott a Szent László nyomdában Nagyváradon.